

ENAROTALI

Hoofdplaats van de onderafdeling
Wisselmeren.

BEVOLKINGSCIJFERS	Papoea's	Europeanen	Aziaten	Totaal
Onderafdeling	11.315	81	96	11.492
Hoofdplaats	± 350	32	29	411

N.B. In de kolom Europeanen zijn inbegrepen een aantal van 21 Amerikanen.

Klimaat

De regenval aan de Wisselmeren, ongeveer 3000 mm per jaar, valt voor het grootste deel in de middaguren en des nachts, terwijl het des ochtends slechts bij uitzondering regent.

Enarotali ligt op 1.760 m hoogte en het kan er dan ook zeer koud zijn, wes halve men hier werkelijk warme kleding moet meebrengen. Het bezit van een frigidaire is daarentegen niet noodzakelijk.

De behuizing is vrij primitief. De woningen zijn opgetrokken van hout of gespleten bamboe, terwijl de vloeren van hout, cement of gespleten bamboe zijn, met dakzink ingedekt. De huizen zijn in het algemeen klein, omstreeks 60 m². Muskieten komen er zeer weinig voor, zodat aan muskietenvrije vertrekken geen behoefte bestaat. De huishuren variëren van f 5,- tot f 30,- per maand.

Alle meubilair moet meegebracht worden en men dient te bedenken, dat de opvoer per vliegtuig, i.c. de kleine De Havilland „Beaver” geschiedt en dat dus alle stukken uitneembaar moeten zijn in niet al te grote onderdelen. Maximum grootte dezer stukken 100 × 65 × 175 cm. Men is echter doende om gaandeweg een aantal Gouvernementswoningen van landswege te voorzien van bijbehorend standaardmeubilair.

Men kan voldoende bedienden krijgen, maar men moet nog lagere eisen stellen

dan de toch al niet te hoge, die men elders kan aanleggen. De lonen van deze bedienden zijn overigens niet hoog: gemiddeld f 10,- per maand plus vrije voeding.

Elektriciteit wordt geleverd dagelijks van 18.00 tot 24.00 uur en des zondags bovendien van 10.00 tot 14.00 uur. Wisselstroom van 220 Volt.

Het benodigde water wordt geschept uit het Paniameer of men vangt regenwater op. De was kan uitsluitend thuis worden gedaan. Koken doet men op hout of petroleum.

Provisiën en dranken betreft men in een beperkt assortiment uit het gouvernementsmagazijn, dat dagelijks gedurende enkele uren per dag open is. Textiel is daar ook een weinig te krijgen, schoei sel echter in het geheel niet.

Kleermakers en kappers zijn er niet, eenvoudige schoenreparaties kunnen door een politic-schoenmaker worden uitgevoerd.

Aan groenten vindt men er kool, bieslook, tomaten, in mindere mate ook aardappelen, petsai, andijvie, boontjes, sla, terwijl aan vruchten in beperkte mate verkrijgbaar z.g. aardbeien en passion fruit (een klein soort marquissa).

Vers vlees is slechts zeer sporadisch te koop, vis is er niet in het meer, wel een kleine soort kreeften, die vooral in de perioden van lage waterstand goed-

koop van de bevolking kunnen worden betrokken. Men gaat al langer hoe meer over tot het zelf houden van konijnen- en pluimveestapels.

Brood is geregeld verkrijgbaar tegen de prijs van f 1,50 per brood van 1000 gram.

Gezondheidszorg

Voor de gezondheidszorg is er een Gouvernementsarts, een verpleegster en een mantri-verpleger. Een hospitaal met een capaciteit van 25 bedden is aanwezig. De meest voorkomende ziekten zijn, met uitzondering van framboesia, van niet tropische aard. Het gebied rondom de Wisselmeren is geheel vrij van malaria. Minstens eenmaal per jaar bezoekt de tandarts van Biak Enarotali.

Onderwijs

Aan onderwijs zijn er alleen Papoea-dorpsscholen, waarnaast echter wel een beperkte mogelijkheid bestaat voor privé-lagere school onderricht aan Europese kinderen door een Hollandse onderwijzeres in dienst van de Christian and Missionary Alliance.

Zielzorg

Voor de zielzorg zijn er R.K. geestelijken en zendelingen van de Christian and Missionary Alliance.

Ontspanning

Voor ontspanning kan men badminton, volleybal en tafeltennis spelen, terwijl op zonnige dagen het zwemmen in de meren een genoegen is.

Muziekinstrumenten, phototoestellen, sportwapens, etc. hebben in tegenstelling tot aan de kust weinig van het klimaat te lijden, want ondanks de hoge regenval is de berglucht vrij droog.

Jachtwild is er niet en het meer bergt geen vis. Wel kan men in de moerassen om het meer op wilde eenden jagen.

Het Rode Kruis zorgt voor de toezending van leesportefeuilles.

De radio-ontvangst is goed.

Locaal transport

Locaal transport is er niet, met uitzondering van watertransport op twee van de drie meren met aluminium boten, aangedreven door buitenboordmotoren. Er is geen wegnnet en de paden — te Enarotali en die ter verbinding met Taggen Tigimeer — zijn goed te belopen, doch niet geschikt voor een fiets.

Landverbindingen met de kust zijn niet aanwezig.

Luchtverbindingen met de kust (Napan-Wainame) gemiddeld 5 maal per week per De Havilland „Beaver” van de „Kroonduif”, en met Biak een maal per week naar en een maal per week van Enarotali, eveneens met de „Beaver”.

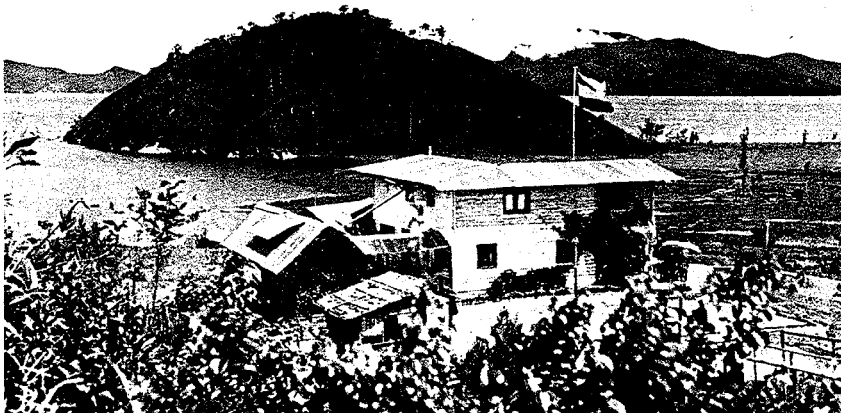
Radio-verbinding (radiotelegrafie) met Biak vindt minstens tweemaal daags plaats.

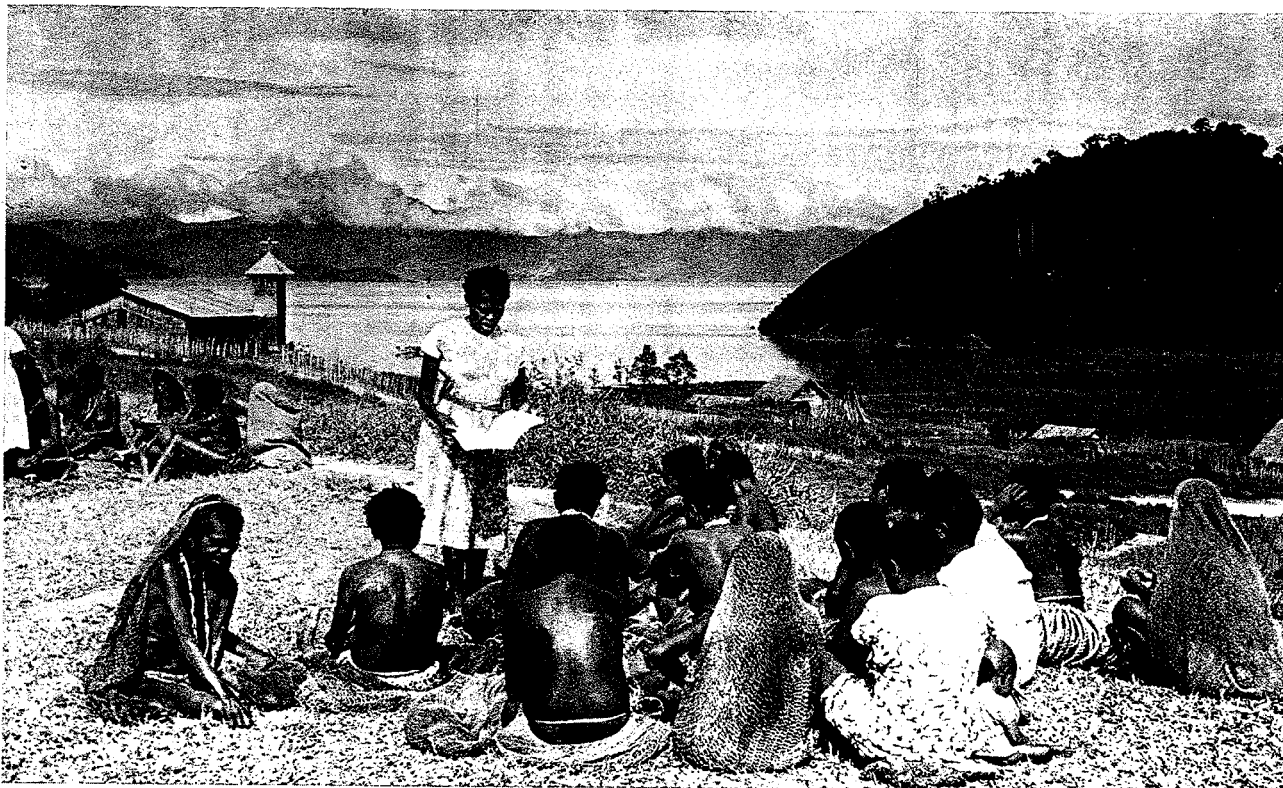
Er is een logiesgelegenheid in de vorm van een gouvernementspasangrahan met een capaciteit van 8 bedden.

De tarieven zijn voor het logies f 1,50 per nacht, en voor de maaltijden als volgt:

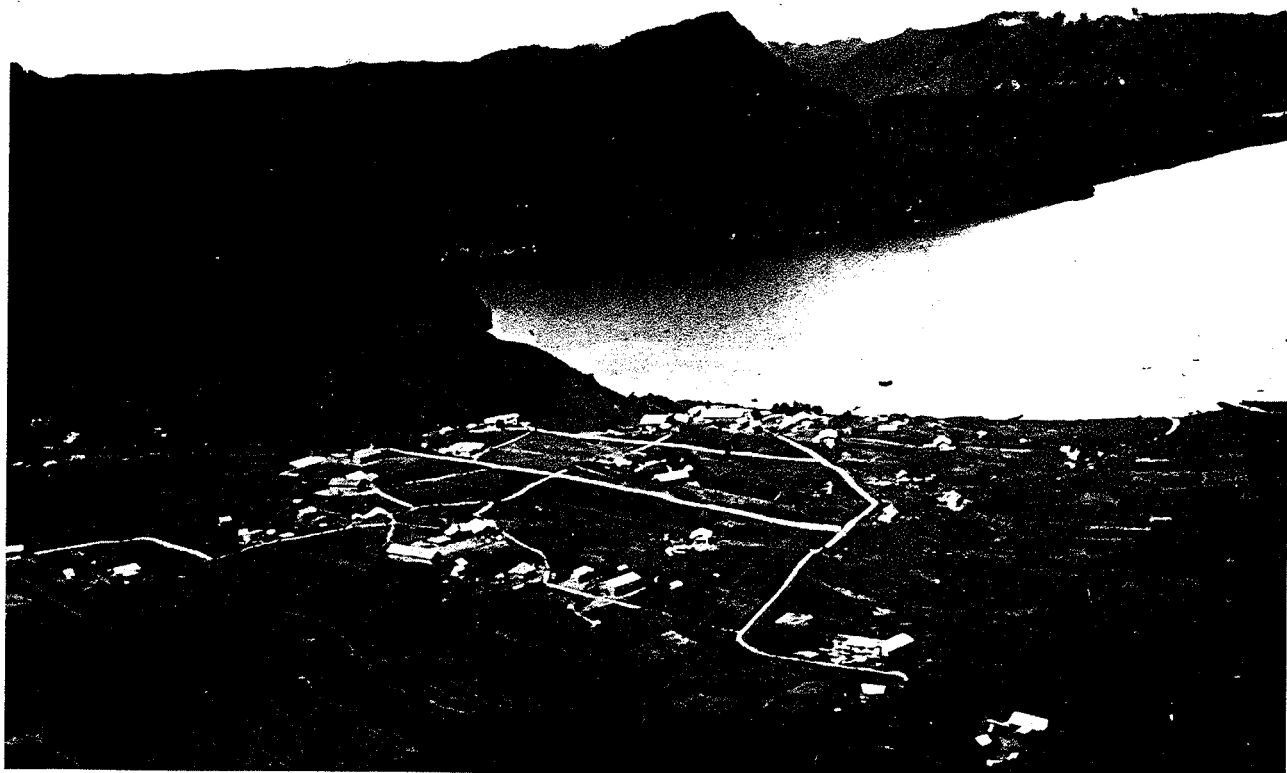
ontbijt	f 2,-
middagmaaltijd	„ 4,50
avondmaaltijd	„ 2,50

Woning van controleur te Enarotali.

Zondagsschool bij de Amerikaanse zending door een Papoea-godsdienstonderwijzeres.
Op de achtergrond links de R.K. Kerk.

Luchtfoto van Enarotali.